

Petrus

Een nieuw begin

*over dopen, opdragen
en andere rituelen*

Een nieuw begin

Het krijgen van een kind is een bijzondere en ingrijpende levensgebeurtenis. Je leven verandert op vele fronten. Ineens ben je vader of moeder van een kind, en dat brengt allerlei verantwoordelijkheden met zich mee. Een daarvan is de opvoeding: je wilt je kind bijstaan op zijn of haar weg door het leven. Als je gelovig bent, speelt dat een rol. Want hoe voed je je kind op met geloof? Zo vanzelfsprekend als dat vroeger leek te gaan, gaat dat tegenwoordig niet meer. En het gaat vaak met vallen en opstaan. Met dit boekje helpen we je graag een beetje op weg.

Het is mooi om te weten dat God jouw kind nu al ziet. God gaat zijn eigen weg met ons allemaal, vanaf het eerste begin. En als ouder of opvoeder mag je mee oplopen. Soms als een gids, door je kind aan de hand te nemen en wegwijs te maken in geloof en traditie. Soms als een getuige, door gewoon in je dagelijkse handel en wandel te laten zien wie God is. En soms als medereiziger, door samen met je kind te ontdekken wat geloven betekent.

Je vindt in dit boekje allerlei suggesties die je helpen bij de geloofsopvoeding, aangedragen door dominees. Tips voor aan

tafel, bij het opstaan en slapengaan, en ideeën om de verschillende momenten in het (kerkelijk) jaar aan te grijpen om met extra aandacht vorm te geven aan je levensovertuiging. We hopen dat die je zullen helpen om met je kind op pad te gaan en geloof zo een plek te geven in je opvoeding.

Er is ook aandacht voor het dopen van je kind, het opdragen of een alternatief ritueel hiervoor. In de meeste kerken in ons land worden kinderen (vaak als baby) gedoopt. Maar we kennen ook de praktijk van de volwassendoop: mensen worden gedoopt als ze er zelf voor kunnen kiezen. Er zijn ook andere rituelen denkbaar.

Weet dat je er niet alleen voor staat! Misschien zijn er wel meer jonge ouders in jouw kerk, of zijn er juist oudere gemeenteleden die er voor jouw gezin willen zijn. In de kerk zijn we aan elkaar gegeven en mogen we van elkaar leren, ook als het gaat om (geloofs)opvoeding.

Meer inspiratie bij dit thema?

Op petrus.protestantsekerk.nl/geloofsopvoeding vind je ervaringsverhalen, liedjes, gebeden en werkvormen.

Inhoud

Dagelijkse rituelen in de praktijk	11
Lesley en Marijke vieren elk jaar de doopdag van hun kinderen	19
Ideeën voor ouders	22
Momenten voor geloofsopvoeding	27
Suzanne en Remco lieten hun zoons dopen	43
Ideeën voor ouders	46
Liedjes bij opstaan en slapengaan	50
Dopen, opdragen of ...?	55
Ideeën voor kids	70
Gonda en Hendrik droegen hun kinderen op	73
Liedjes bij het eten	76
'Het moet een ritueel zijn waar je zelf wat aan hebt'	83
Bronnen	86

Psalm 139:13,14

U was het die mijn nieren
vormde, die mij weefde in
de buik van mijn moeder.
Ik loof U om het
ontzaglijke wonder
van mijn bestaan,
wonderbaarlijk is wat
U gemaakt hebt.
Ik weet het, tot in het
diepst van mijn ziel.

Sinterklaasfeest

Op 5 december vieren veel gezinnen het Sinterklaasfeest. In plaats van cadeautjes te ontvangen, geeft Sinterklaas cadeaus aan ieder kind dat het afgelopen jaar braaf is geweest. Hoe kan Sinterklaas je helpen bij de geloofsopvoeding?

- ♦ **Heiligenverhalen:** als je kind niet meer in Sinterklaas gelooft, is het leuk en leerzaam om één of enkele heiligenlegendes over bisschop Nicolaas van Myra te lezen. Zo redde hij drie meisjes van een verschrikkelijk bestaan door drie zakjes goudmunten door het raam te gooien (nog altijd zijn er chocolademunten rond Sinterklaas) en redde hij zeevarenden van een wisse dood. In deze heiligenlegendes zijn belangrijke christelijke waarden verwerkt rond rijk en arm, eerlijkheid en rechtvaardigheid.

Verjaardag

Zie hiervoor de suggesties bij het opstaan, tijdens maaltijden en bij het slapengaan. Maar er is meer mogelijk.

- ♦ **Dank God bij het gebed:** bij het wakker worden bedank je God met of namens je kind voor zijn of haar verjaardag en vraag je om een zegen voor het nieuwe levensjaar. Bij het slapengaan dank je met of namens je kind voor de ontvangen cadeautjes en bezoeken en andere bijzonderheden van de verjaardag.
- ♦ **Geef een 'geloofscadeau':** een verjaardag is een mooie gelegenheid om een cadeau te geven dat te maken heeft met geloven. Denk aan een (kinder)bijbel, een liedboek of een 'erfstuk' (zilveren kruisje, bedelarmbandje met godsdienstige symbolen, het bijbeltje van een opa of oma).
- ♦ **Naamdag:** vrijwel elke dag van het jaar is gewijd aan een heilige (4 oktober: Franciscus van Assisi, 6 december: Sint Nicolaas). Op mijnnaamdag.nl kun je uitvinden aan welke bijzondere persoon de dag van de verjaardag van je kind is gewijd. Samen kun je ontdekken wat het christelijk geloof voor die persoon betekende, of wat diegene voor het christelijk geloof heeft betekend.

Suzanne en Remco lieten hun zoons dopen

Suzanne en Remco hebben hun zoons
Lieuwe, Teije en Faber laten dopen. De
oudste twee in de Westerkerk in Amsterdam,
de jongste in de Spieghekerk in Bussum.

Suzanne is van huis uit hervormd, Remco “kreeg van huis uit niets mee” van de kerk. Dat de zoons gedoopt zouden worden, was voor hem echter vanzelfsprekend. “En dat gaat verder dan omdat het voor Suzanne belangrijk was. Ik sta achter de normen en waarden die je meekrijgt in de kerk, en de zorg voor elkaar. We zijn ook voor de kerk getrouwd. Onze kinderen laten dopen lag in dezelfde lijn.”

Lieuwe en Teije zijn gedoopt in de Westerkerk in Amsterdam. Remco: “Tijdens de doopgesprekken vroeg de dominee specifiek aan mij of ik Suzanne zou ondersteunen in de christelijke opvoeding. Ik kon daar overtuigd ja op zeggen. Ik wil zelf ook graag de waarden die verweven zijn met de kerk meegeven. Het enige waar ik op tegen ben, is de kinderen iets opdringen. Geloof en kerkgang moeten uiteindelijk een vrije keuze zijn.”

Naar de kerk

Drie jaar geleden verhuisden Suzanne en Remco van Amstelveen naar Bussum. Suzanne: “Na onze verhuizing vond ik aansluiting bij de Spieghelkerk, een toegankelijke kerk met leuke jonge mensen. De dominee, Riegonda van Welie, heeft zelf ook een jong gezin. De jongens spelen weleens met haar kinderen, het loopt eigenlijk allemaal vanzelf. Dat helpt erg om de jongens mee te nemen en hen vertrouwd met de kerk te maken.”

Faber is in de Spieghelkerk gedoopt. Ook hier vond een doopgesprek plaats. Remco: “We konden meedenken over de invulling van de dienst, ik kon aangeven waar ik me prettig bij voelde. Dat was fijn.”

Essentie van het bestaan

De doop zelf betekent voor Remco “een soort belofte dat je heel goed voor je kind gaat zorgen, in goede en slechte tijden”. Voor Suzanne is de doop “heel bijzonder en emotioneel. Je staat stil bij de essentie van het leven, je geeft je kind het geloof mee. Tegen je kind zeg je: ik wil dat je kennismaakt met God. En tegen God: ik wil dat je kennismaakt met mijn kind. Dat raakt voor mij de essentie van het bestaan.”

Voorleven

Remco gaat af en toe mee naar de kerk, en leest thuis ook weleens voor uit de Bijbel. “De kinderen weten dat ik het lastig vind om te geloven. Maar ik zeg hen dat ik het wel belangrijk vind dat zij met mama meegaan naar de kerk.” Suzanne: “Ik wil mijn kinderen voorleven dat het geloof liefde is, goed voor anderen en voor jezelf zorgen, uit liefde voor God. De weg ligt open, ik wijs hen de weg, neem hen een stukje mee in geloof, God en kerk, en wat dat voor je kan betekenen. Daarna moeten ze zelf hun weg kiezen.”

Dopen, opdragen of ...?

In de meeste kerken in ons land worden kinderen (vaak als baby) gedoopt. Maar we kennen ook de praktijk van de volwassendoop: mensen worden gedoopt als ze er zelf voor kunnen kiezen. Jonge ouders kunnen zelf bedenken wat het beste bij hen past.

Als je de nadruk legt op Gods liefde die aan alles voorafgaat, kom je eerder uit bij de kinderdoop. Je zegt als het ware: nog voordat jij zelf maar na kunt denken, was God er al voor jou. Je bent al opgenomen in zijn verbond van liefde met mensen. Daarom word je gedoopt. Als je de nadruk legt op het eigen antwoord van mensen op die liefde van God kom je eerder uit bij de volwassendoop. Je kunt dan in de kerk wel een zegen voor je kind ontvangen, je draagt je kind dan op. Vind je zowel de kinderdoop als de kinderzegen nog een stap te ver, dan zijn er andere rituelen denkbaar.

Dopen

Dopen gaat terug op de doop van Jezus door Johannes de Doper in de rivier de Jordaan (Matteüs 3). Als een kind of volwassene wordt gedoopt, wordt water over hem of haar uitgestort. Dat kan een kleine hoeveelheid water op het voorhoofd zijn, maar ook een onderdompeling in water. Met de doop 'in de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest' wordt de naam en het leven van de dopeling symbolisch verbonden met onder meer het sterven en de opstanding van Jezus Christus.

Water

Water is een onmisbaar onderdeel van het ritueel van de doop. Jezus zelf werd ondergedompeld in water door Johannes de Doper. In veel protestantse kerken worden kinderen op heel jonge leeftijd gedoopt. Het hoofdje van het kind wordt met doopwater overgoten. Dat water is zelf niet bijzonder maar wordt bijzonder door het ritueel.

Water, water van de doop,
taal en teken van de hoop:
zie wij komen bij u staan,
wijs ons Gods belofte aan.

ANDRÉ TROOST

Het doopvont

In een protestants kerkgebouw bevindt het doopvont zich meestal voor in de kerk, bij de preekstoel. Het staat daar ook als er niet gedoopt wordt, als herinnering dat de gemeente een gemeenschap van gedoopte mensen vormt. Het woord 'vont' is afgeleid van een Latijns woord dat 'bron' betekent. Het verwijst naar God als de bron van het geloof.

De doopjurk

Ouders kunnen ervoor kiezen om het kindje dat gedoopt wordt een doopjurk aan te trekken. In de eerste christelijke kerken kregen de mensen die gedoopt werden na hun doop een wit kleed aan. Dat witte kleed symboliseerde een nieuw begin, een schone lei. De doopjurk refereert aan dat witte kleed, aan zuiverheid en onschuld.

De doopnaam

De doop begint vaak met het noemen van de naam door de voorganger of de ouders. Bij die naam zal het kind voortaan genoemd worden door mensen en door God. Daarna volgt de handeling van het dopen, in de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Dit verwijst naar de opdracht die Jezus zijn discipelen geeft om alle volken tot zijn leerlingen te maken door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest.

~~~~~

Hij die maan en
sterren schiep,
de oceaan zo diep,
Hij ziet jou staan.
Hij die ons tot leven riep,
Zijn adem in ons blies,
Hij kent jouw naam.

ADEM PROJECT

De doopkaars en de doopkaart

In veel protestantse gemeenten krijgen dopelingen na hun doop een doopkaars mee, ontstoken aan het licht van de paaskaars. Veel mensen steken die kaars jaarlijks weer aan op de doopdag van het kind. De paaskaars brandt in iedere kerkdienst als een symbool voor het licht van Christus, waar de dopeling ook in delen mag.

Ook de doopkaart vormt een herinnering aan de doop. In de meeste protestantse gemeenten wordt deze tijdens de doopdienst overhandigd als een soort 'bewijs', met de naam van de dopeling, de datum en de kerk waar de feestelijke gebeurtenis heeft plaatsgevonden.

Opdragen

In kerken die de volwassendoop als uitgangspunt nemen, kunnen jonge kinderen een kinderzegen ontvangen. Ze worden opgedragen aan God en welkom geheten in de kring. Er wordt voor hen gebeden en er wordt een zegen over hen uitgesproken. Zo wordt duidelijk gemaakt: 'God is er voor jou, Hij houdt van jou. En wij, als gemeenschap, willen jou terzijde staan.' Sommige protestantse gemeenten bieden beide mogelijkheden aan: je kunt je kind laten dopen, maar je kunt ook vragen om een zegening.